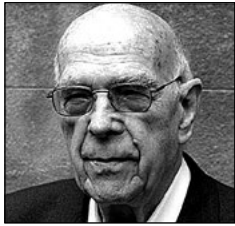

El claretià P. Joan Sidera Plana (la Cellera de Ter, 1918 – Barcelona, 2018), investigador incansable sobre el P. Claret

P. JAUME SIDERA PLANA
Claretià

Quaderns de la Selva, 30 (2018)
141-157

El dia 4 de febrer de 2018, gairebé a 100 anys, moria a Barcelona el P. Joan Sidera Plana, nascut a la Celler de Ter el 8 de març de 1918. El present article pretén donar notícia de la seva persona i una breu presentació de la tasca investigadora portada a terme pel P. Joan a l'entorn del P. Claret i de la congregació claretiana, a la qual pertanyia, tasca que ha estat molt tinguda en compte pels seus companys de Congregació. La seva biografia va estar molt marcada pel esdeveniments de la Guerra Civil de 1936, però destacà per la seva voluntat d'adaptar-se als temps i donar sempre una resposta al màxim de positiva davant qualsevol aparent limitació. D'aquesta manera, la jubilació de tasques pastorals la convertí en una dedicació de més de 30 anys a l'Arxiu Pairal de Vic i en l'aprofundiment de la recollida de dades inèdites sobre el P. Claret, personatge destacat del segle XIX a casa nostra. Tot un exemple de tenacitat, capacitat de treball i d'optimisme.

Biografia

Naixement i primers passos

El dia 8 de març de 1918 naixia a can Bosch de la Celler de Ter, situada al carrer Nou, el tercer fill d'una família nombrosa formada pel matrimoni Jaume Sidera Rabasseda i Margarida Plana Rebugent. Nasqué al si d'una família en què es vivien a fons els valors cristians (tingué molts familiars vinculats als claretians i a les monges vedrunes). Als sis anys, a causa d'una diftèria, en deien el "garrotillo", es trobà gairebé a les portes de la mort, motiu pel qual hagué de fer la Primera Comunió al llit i per viàtic. Superada la malaltia, participà en la vida parroquial, com altres companys seus, fent d'escolà. Estudià a l'escola dirigida pel mestre Adrià Vila, exigent i bondados. El mestre acompanyava els nens a la parròquia de Santa Maria de Sales quan s'esqueia i els familiars el recorden com un alumne aplicat.

Ingrés al Seminari Menor Claretà de Cervera

De tant en tant algun missioner del Cor de Maria anava a la Celler de Ter a predicar-hi missions o novenaris, com el P. Pere Tura o el P. Emili Bover.¹ El P. Joan se sentia atret pel seu testimoniatge i manifestà el desig d'anar al Seminari. La seva curta edat fou un obstacle inicial, però la seva insistència, evocant altres familiars que havien ingressat als carmelites d'Olot o als Germans de La Salle, com ara un oncle seu, sembla que féu canviar de parer als responsables d'admetre'l. Així va ser com el petit Joan ingressava al Prepostulantat de Cervera el dia 4 de juliol de 1927. Més tard passà a Barbastre, on estudià del 1927 al 1929, sota la direcció del també cellerenc P. Pere Sitjes. Tornà a Cervera a estudiar humanitats els anys 1929 a 1931, on tingué com a prefecte el P. Josep Ribé.

¹ El primer era fill de la Celler, mentre que el segon era fill de Castellterçol.

A Cervera, l'any 1929. El P. Joan és el cinquè de la primera fila començant per la dreta.

Font: Arxiu Claret.

Retorn a la Cellera

L'any 1931 es proclamà la II República i s'iniciaren uns anys que acabarien desembocant en la Guerra Civil de 1936. En els ambients religiosos, el canvi de règim polític es visqué amb la sensació de perill constant i d'una certa animadversió envers els ideals que professaven. Els primers anys de la Guerra, aquest ambient derivà en determinats casos en l'incendi d'esglésies i l'assassinat de molts eclesiàstics i religiosos, entre ells dos oncles del P. Joan, Josep i Lluís, de Bechdejú.

Així, doncs, l'any 1931, davant els esdeveniments polítics i la incertesa del moment, els superiors enviaren els postulants amb les respectives famílies durant un temps. El P. Joan s'hi estigué fins al setembre de 1931, en què es reincorporà al Seminari. Aquesta fou l'ocasió perquè conegués els seus germans més petits que només coneixia de nom.

A Solsona abans d'hora

Com que encara no tenia l'edat per iniciar el noviciat, passà a Solsona on cursà un parell de cursos de filosofia. Passats aquests dos anys, anà a Vic on va poder començar el noviciat sota el mestratge, primer, del P. Josep M. Codinach i, després, del P. José Arner. En acabat l'any, professà el 15 d'agost de 1934. I tot seguit tornà a Solsona per acabar la filosofia.

A Solsona, i abans a Cervera, el P. Joan va conèixer i va ser company d'alguns claretians que perdrien la vida per causa dels seus ideals i de la seva fe. Sovint explicava com eren els seus companys i professors, als quals admirava i dels quals destacava les seves virtuts. D'una manera especial, destacava el P. Frederic Vila: un home entès en les ciències religioses i profanes, i extraordinari en tot justament per la seva gran senzillesa i laboriositat. Anys a venir, el P. Joan completà la biografia que del P. Frederic Vila havia escrit l'estudiós Xavier Cateura i en seguí les passes en la seva tasca d'arxiver.

De cal Gaspà a la Cellerà

A Solsona el sorprengué la persecució religiosa de 1936. Com a mesura de seguretat, els estudiants van ser distribuïts en diverses masies del Solsonès. Fou així com el P. Joan, gran caminador i dotat d'un notable sentit d'orientació, prestà un gran servei als superiors i als companys a l'hora de distribuir-los en aquestes masies. Ell mateix s'estigué en unes quantes i, finalment, quedà adscrit a la família Gaspà, de Clarà.² Allí va col·laborar en les tasques pròpies d'una casa de pagès al mateix temps que exercia les obligacions pietoses pròpies del seu estat religiós. La família en guardà sempre un record excel·lent i el considerà com un membre més. La seva estada allí durà fins que el seu pare l'anà a buscar, acompanyat d'un germà del P. Joan i del president del comitè de la Cellerà de Ter. D'aquests temps, el P. Joan sempre explicava l'anècdota del que li havia comentat un milicià: «*No diguis mai que tens 18 anys, perquè hi ha ordre d'afusellar qualsevol seminarista d'aquests anys en amunt.*»³

A la Cellerà de Ter

A la Cellerà el P. Joan féu una vida edificant en tots els sentits. Mai no s'amagà del que era, però tampoc no es feia el valent. Tot seguit es posà a treballar amb qui li oferia una feina al camp o a on fos. Quan podia, anava a Anglès o a Girona on era possible oir missa, confessar-se i combregar. A Girona hi havia el P. Joan Alsina Bergadà, que vivia refugiat a casa de la família Canals i Casas.

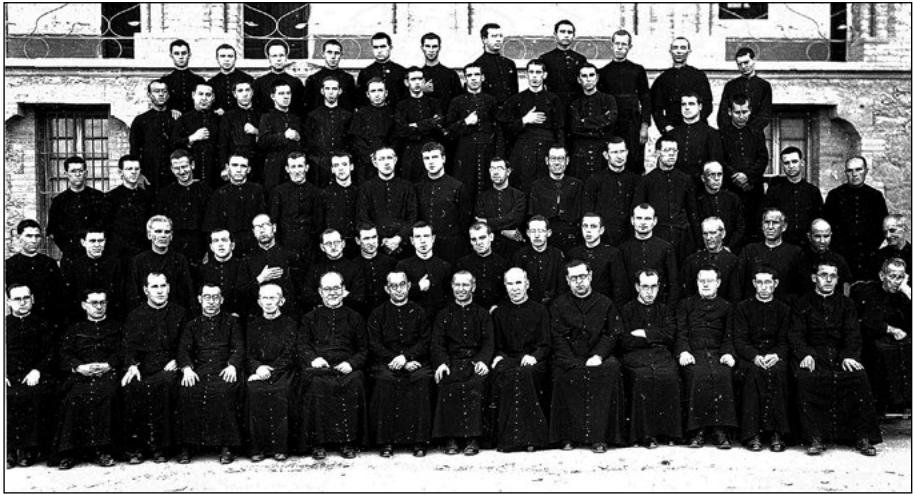
A la mili i desertor

Finalment arribà la crida del joves de la quinta del 39, a la qual pertanyia el P. Joan. Amb una colla de companys del poble passà un temps d'entrenament al Santuari del Collell. Quan podien, s'escapaven al poble muntanyes amunt i avall, de nit, fins arribar a la Cellerà. I després tornaven al Collell. Un dia, però, en comptes de tornar a la caserna, se n'anà cap als Pirineus i traspassà la frontera

2 Avui formà part del municipi de Castellar de la Ribera (Solsonès), juntament amb Ceuró, Pampa i el mateix Castellar.

3 Una altra anècdota d'aquest 1936 relacionada també amb un milicià té a veure amb un sant cristià que el P. Joan duia a sobre a cal Gaspà. El milicià li va prendre, li esclafà a cops de pistola i li llençà al camp. El P. Joan, més tard, l'arreglegà i l'amagà en un forat de la paret de la masia. Acabada la guerra el retrobà i el guardà com una relíquia a l'Arxiu Claret. Quan ja no recordava que la tenia desada, l'autor del present article la va trobar i la hi va tornar.

Estudiants claretians a Solsona, l'any 1934.
El P. Joan és el tercer de la primera fila començant per la dreta.

Font: Arxiu Claret.

seguint les passes del seu germà Quimet, allistat al Terç de Montserrat. Tanmateix, un altre germà seu, Josep, es mantingué a l'Exèrcit republicà.

Requetè i coadjutor de postulants

El 21 de gener de 1938 arribà a França. Aviat s'allistà també al Terç de Montserrat, amb el seu germà Quim i una colla de catalans que somiaven l'alliberament de Catalunya. En Joan passà una setmana entre Donosti i Saragossa i després marxà al front de Guadalajara. Pertanyia a la Quarta Companyia. Estant allí, el tinent Lacoma, en rebre la confirmació que el P. Joan era religiós, el féu tornar al convent. D'aquesta manera, per indicació dels seus superiors, arribà a Alagón, on exercí de coadjutor o ajudant del Prefecte i de professor del Curs de Preparació.

A Zafra

El mes d'octubre de 1938 demanà al P. Antoni Blanch, provincial interí, permís per continuar els estudis eclesiàstics al teologat de Zafra, on cursà Teologia amb un professorat excel·lent. Cal recordar que eren temps en què la fam era molt notable, fins al punt que sovint havien de recórrer a menjar glans, els mateixos que donaven als reconeguts porcs de pota negra, o a les figues i altres fruits dels arbres, que el P. Joan s'encarregava d'abastar.

Finalment, rebé els ordes clericals, havent fet prèviament a Zafra la professió perpètua el 25 d'abril de 1939. Poc abans de rebre el diaconat, va fer un clot a

l'horta de Zafra i hi colgà la boina roja de requetè. Era la seva manera d'indicar que deixava enrere un passat i encarava un nou futur.

El 20 de juny de 1942 rebia l'orde presbiteral a Badajoz amb altres claretians. De la família no hi pogué assistir ningú. Zafra, en aquells anys, era un país remot vist des de la Cellera de Ter.

Retorn a Catalunya

Els companys del P. Joan i ell mateix, acabats d'ordenar, van arribar a Cervera cap al 20 de juliol de 1942. Encara no havia pogut anar a la Cellera, per celebrar-hi la primera missa. Mentre ja era professor de matemàtiques i física a Solsona, el superior de Girona, P. Josep M. Codinachs, organitzà una predicació a la Cellera, cosa que serví de pretext perquè el P. Joan també pogués assistir el pare, a les portes de la mort a causa d'una llarga malaltia. El 13 de febrer de 1944, diumenge, en què finia la missió popular, moria el pare. La gent s'admirà de la serenitat del jove prevere passejant la custòdia pel poble en una situació familiar tan dramàtica.⁴

A Solsona un cop més

A Solsona el P. Joan era un bon professor, exigent i donat a la feina. Serios com era, de tant en tant, però, esclafia de riure sorollosament quan algun alumne deia alguna atzagaiada. Amb tot, com que a la Província hi havia una mena de prevenció contra els arribats de Zafra, a causa de les seves idees considerades llavors innovadores, el P. Joan sentí la necessitat d'ampliar els estudis i els horitzons anant a la Universitat.

S'examinà en pocs dies dels set cursos de batxillerat i es traslladà a València, on va estudiar Ciències Químiques. Estudià com ell solia i combinà els estudis amb accions missioneres, tant a l'església de Sant Vicenç com en diverses comunitats religioses.

La mare es posa malalta

El 1947 la seva mare es posà malalta de càncer. Aquesta vegada tant ell com els seus dos germans, també claretians, Jaume i Vicenç, la pogueren acompanyar en els seus darrers dies. Morí el dia de Pasqua florida, 6 d'abril. Durant els dies que els tres fills van romandre a casa, passaren llargues hores als boscos i muntanyes recollint mostres de minerals que ajudaven el P. Joan en els seus estudis.

Al cap de vuit dies de la mort de la mare, una germana iniciava el noviciat com a vedruna i una altra professava l'endemà, diumenge de Pasqüetes. El P. Joan tingué el goig de presidir aquells actes.

⁴ Tres mesos abans també s'havia mort una seva germana petita i en aquella ocasió el P. Joan tampoc no havia pogut anar a la Cellera.

Col·legi Claret de Barcelona, l'any 1948, a la cruïlla Sicília-P. Claret.

Font: Arxiu Claret

Barcelona

Acabats els estudis universitaris, fou destinat al Col·legi de Barcelona com a professor. Hi exercí durant 13 anys amb gran prestigi entre els alumnes que encara ara el recorden agraïts. A part de les classes, ajudava la secció d'hoquei sobre patins cosint o adobant a cop de fil i agulla els elements protectors dels jugadors. Eren temps en què no era possible despendre diners a procurar equipatges nous.

Combinà la tasca docent amb l'activitat missionera, exercida especialment en el noviciat de les Claretianes de Sarrià i servint cada dia una capellania amb fidelitat a la clínica Diez y Ocho de Julio.

Als estius també predicava exercicis a religioses. I practicava l'excursionisme amb alumnes visitant el Pirineu o qualsevol altre lloc digne de ser visitat. Val a dir que aleshores anava sempre amb sotana i s'esforçà a complir les seves obligacions com a capellà, fins al punt que més de quatre vegades davallà del lloc on descansaven fins a la vall, cosa que l'obligava a fer un llarg camí d'anada i tornada per celebrar l'Eucaristia. I en dejú, com era preceptiu aleshores. Ell solia comentar al seu germà la devoció que li feia resar el cànon II de la missa aquella oració que diu: *«I us donem gràcies perquè ens feu dignes de participar en aquesta Eucaristia.»*

Perd un ronyó

Quan més salut semblava que tenia, un dia, tot predicant exercicis a religioses, el sorprengué un tropell que semblava una apendicitis aguda. L'operaren i, al cap de pocs dies, sentia els mateixos mals d'abans de la intervenció. Tenia un ronyó afectat de tuberculosi en fase molt avançada. Uns dies abans de Nadal li extirparen el ronyó malalt.

Fou molt ben atès a la clínica on ell feia de capellà amb gran acceptació de la comunitat de Religioses de Santa Anna. «*Fins ara –escrivia al seu germà Jaume–, vivia sense que em funcionés el ronyó. Ara constarà oficialment que no el tinc.*» Lafetà molt, tanmateix, perquè aquells anys la tuberculosi era un mal gairebé incurable i altament encomanadís. Sortosament no tingué més conseqüències.

Estudiant alemany

Passà algun estiu a Alemanya estudiant-ne la llengua que ja havia començat a aprendre amb els estudiants alemanys que cursaven a Cervera. Més endavant obsequià la província alemanya amb un estudi complet sobre els alemanys que havien estudiat a l'antiga Universitat de Cervera. També s'han conservat algunes traduccions, inèdites, d'originals escrits en alemany.

Superior a Barcelona

Als darrers anys de professor a Barcelona fou elegit superior de la comunitat. Eren dies de gran agitació política, social i eclesial amb el Concili Vaticà II. A la comunitat havien arribat ja les primeres promocions provinents de Salamanca, amb les seves idees de renovació pròpies del jovent. Eren temps difícils per a un superior abnegat que anava al capdavant de la comunitat en l'observança regular i en la feina. La seva actitud xocà amb la resistència passiva o activa d'alguns, cosa que aconsellà un canvi de casa.

A Cervera

Així fou com va ser destinat a Cervera. Hi donà un nou impuls fundant el Col·legi Menor P. Jaume Giron, un internat que ofería als nois dels pobles de l'entorn de Cervera la possibilitat de cursar el batxillerat a l'Institut. Fou també professor de l'Institut amb gran competència i acceptació.

En aquesta mateixa època, col·laborà en la formació de les novícies i juniores de les misioneres cordimarianes de la M. Güell. Hi feia de professor, de conseller, de confessor, segons s'esqueia.

En aquesta etapa va patir una doble fractura de fèmur a causa, la primera, d'una investida d'una furgoneta mentre circulava en moto, i la segona, a causa d'una caiguda a casa mateix, ben poc després d'haver estat donat d'alta de la primera.

Al Mas Claret

De molt temps, a pocs quilòmetres de Cervera, els claretians disposaven d'un mas que servia per al sosteniment dels estudiants de Cervera. Era portat per una comunitat en què els germans tenien un paper primordial. Estant a Cervera, el P. Joan tenia cura també dels germans i de la casa del Mas Claret. Hi esmerçava temps i esforços, i hi va plantar molts pins i altres arbres, molts dels quals fan ombra encara al que es coneix com l'espai martiriàl on moriren alguns companys claretians. Per poder anar i venir al Mas amb més seguretat, prengué el carnet de conduir amb totes les de la llei, però a causa d'un altre accident, en què bolcà el cotxe, mai més no volgué posar les mans al volant.⁵

A Valls i a Vic

Després de Cervera i el Mas Claret, exercí un parell d'anys de professor a Valls i un altre al Seminari Diocesà de La Conreria, Tiana, on estudiaven els postulants o seminaristes claretians, que aleshores residien a la casa de Montgat. L'any 1979 fou destinat a Vic.

El P. Pere Franquesa, com a provincial dels claretians de Catalunya, tingué la bona idea de concentrar a Vic les biblioteques de les cases que es tancaven o que reduïen espais. Decidí posar-hi al capdavant el P. Joan Sidera que, amb paciència benedictina i constància de sant, anà seleccionant i col·locant els llibres que li arribaven. Tot i alguns dels trasllats interns que hagué d'afrontar dins la casa, continuà la seva tasca amb constància i procurà estudiar especialment els llibres dels segles XVII-XIX per investigar el medi cultural i religiós en què es formà el P. Claret i en el qual va néixer la Congregació que va fundar.

Disposava d'un instrumental auster, amb poques comoditats, en un despatx sense aparença de tal. Filava molt prim a l'hora de fer despeses. Disposava d'una petita cambra que li servia de taller d'enquadernació per als llibres que ho necessitaven perquè no es perdessin o es conservessin millor.

Arxiver i investigador

El 1979, doncs, es pot considerar l'inici de la seva plena dedicació a la tasca d'arxiver i investigador conscient i exigent, tendint a la crítica més seriosa. Estudià l'immens tresor del P. Patllari Currius, familiar de l'arquebisbe Claret a Cuba i col·laborador a Madrid, nascut a Ridaura, a tocar d'Olot. Visità diversos indrets emblemàtics de la vida del P. Claret, com ara la font del Picassó, en ple Pirineu, quan ja tenia més de setanta anys i la pujada a la font li costà un bon sacrifici. Identificà també la cel·la del monestir cistercenc de Fontfreda on passà els seus darrers dies d'exili el P. Claret.

⁵ Quan ja s'acostava als 90 anys, tornant de celebrar el record dels companys morts al Mas Claret durant la Guerra Civil, un malestar el tombà al llit i es pot dir que començà la seva davallada.

Entrada a la casa de Vic, on el P. Sidera tingué cura de l'Arxiu Pairal Claretjà.

Font: Arxiu Claret.

Uns dies a Roma

El maig de 1982 passà un mes a Roma, del 12 de maig fins al 14 de juny. Allí es dedicà a copiar els processos de beatificació del P. Claret i tots els documents que va poder. També va visitar els diversos monuments romans i va entrar en contacte amb claretians lliurats a la investigació com el P. Federico Gutiérrez i el P. Aldo Luis Cooper. Aquest darrer li proporcionà còpies d'interessants documents dels arxius vaticans.

Encara a Vic

A la comunitat de Vic, on residia, hi va haver canvis i el dia 18 de juny de 1982 sortí elegit superior de la comunitat el P. Avel·lí Puig, cosa que significà un alliberament per al P. Joan, ja que no volia continuar de superior. Exercint aquest càrrec era exigent a l'hora de complir les obligacions comunitàries. El P. Joan es llevava aviat i tot seguit passava l'hora de meditació a la capella pregant tot sovint amb la Bíblia a les mans. Predicava amb l'exemple. El P. Puig era tan bo com alt i, religiosament, molt comprensiu i maternal especialment amb els «escolàstics», que deia ell.

Els darrers anys

Arribà, de mica en mica, que el P. Joan anà perdent la mobilitat. A la comunitat de Vic, on residia, no podia rebre les atencions que necessitava. Per això el 2013 fou traslladat a Barcelona. Encara hi va viure uns anys. Els primers dies foren d'una gran desorientació, cosa que feia témer el pitjor. Però al cap d'uns dies demanà paper i bolígraf per escriure. I no gaire després li fou portat l'ordinador

que feia servir a Vic i així pogué continuar una tasca d'investigació impressionant. Féu esforços heroics per recobrar la mobilitat mantenint-se dret i caminant ajudat del caminador i així evitava donar més feina a les infermeres.

Com a dada curiosa, els seus dos mesos darrers de vida demanà tots els números de *Diàleg*, el butlletí intern de notícies dels claretians de Catalunya, i els anà resseguint acuradament. Tenia un pressentiment: li semblava que no havia fet res o ben cosa per la Congregació. La seva sorpresa va ser adonar-se que, tot al contrari, en aquella publicació hi havia fet moltes col·laboracions i aportacions remarcables.

El Centre d'Espiritualitat Claretiana (CESC), encarregat de donar continuïtat a la tasca del P. Joan, entre altres activitats, comptà sempre amb la seva col·laboració i consells. En el setanta-cinquè aniversari de la seva primera missa, el CESC li dedicà un llibre en què es recollia una dita molt emprada per ell: –Enamoreu-vos de Crist... i de Claret!–. Encara celebrà l'eucaristia en la qual pronuncià amb gran energia una homilia memorable. Fou una festa entranyable.

Els darrers dies, un atac de feridura el colpí seriosament i, tot i ser molt ben atès, morí el dia 4 de febrer de 2018, gairebé un mes abans de fer els 100 anys. Quan era a punt d'entrar en plàcida agonia encara tingué temps de cantar amb bona veu *La Mare de Déu quan era xiqueta...* També un himne claretia com el *Cor de Maria de gràcia font*. I recomanava el res de les tres Ave Maries. L'acompanyaven en el cant el seu germà, el P. Vicenç, i un grupet del personal que l'atenia.

El testament del P. Joan

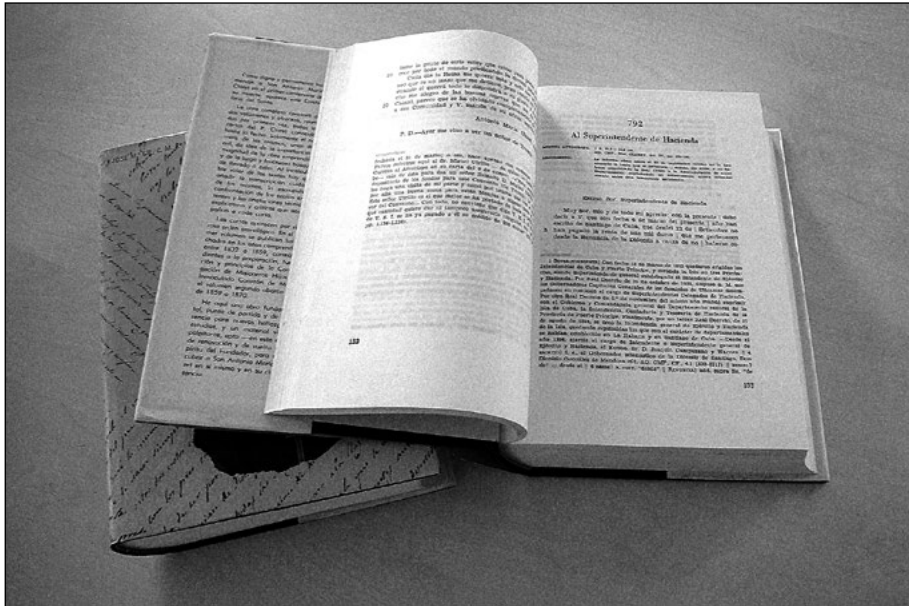
L'any 2013, abans de ser traslladat a la que seria la seva darrera residència, el P. Joan va voler adreçar-se els seus familiars i escriure el que seria el seu testament espiritual:

«Voldria poder dir un bon consell per a tots, I és: estimeu-vos plenament tots de cor i ànima. Sapiguen que estimar –és tant bonic de ser estimat– vol dir tenir i fins ser amor = Creen amor i el fan córrer entre els demés; fora mal humor, o ganes de dominar. Cridar, arraconar els altres; i sempre disposats a entendre's, fer-se una explicació; avançar-vos a saludar, agradar i servir. Sou cristians: que es vegi com us estimeu, que es vegi. Aquesta carta és una salutació i un adéu a tots i cadascú. Estimeu i estimeu-vos, que sou cristians. Portem tots un mateix camí = ens retrobarem!!! Pensem més en aquell lloc que és pàtria per tots. Adéu a petits i grans, Us estimo. Joan Sidera cmf Barcelona 6 gener 2013.»

Obra

El P. Joan fou destinat a la comunitat de Vic l'any 1979. Hi va romandre trenta-quatre anys com a superior, fins al 1982, i com a responsable de l'Arxiu Pairal de Vic, fins al 2013. A primer cop d'ull podria semblar que aquella tasca era una feina molt monòtona, però per a ell va ser una font de satisfacció, entre altres raons per les estretes relacions que va establir amb els investigadors claretians i amb altres

Els dos primers volums de l'*Epistolario Claretiano*, que el P. Joan revisà a fons.

Font: Arxiu Claret

de fora de la Congregació. Gaudia especialment quan podia mostrar el seus tresors als missioners formadors o als formands que concorrien a Vic.

Com a arxiver i investigador es dedicà a cercar i sistematitzar la informació relacionada amb el P. Claret que trobava en diversos arxius. Per aquest motiu visitava assíduament l'Arxiu Episcopal de Vic, l'Arxiu Municipal i els arxius notariais. I va tenir el bon encert i la immensa paciència de publicar el resultat de les investigacions seves o d'altres investigadors en el butlletí autoeditat *Arxiu Claret-Vic*.⁶

Procurà també contrarestar la tendència endògena de les investigacions que fins aleshores s'havien fet. Sentia la necessitat d'anar a les fonts alienes a la Congregació i al món clerical. Per això saludà l'obra pacient del P. Federico Gutiérrez que es dedicà a recollir el ressò que el P. Claret va tenir en la premsa del seu temps. El P. Joan desitjava també que algun investigador es decidís a visitar els arxius policials contemporanis del missioner mossèn Claret.

Una altra tasca ingent a què va dedicar-se va ser la revisió a consciència de l'*Epistolario Claretiano*, una obra a cura del P. José M. Gil que aleshores constava de dos volums de més de més de 1.800 pàgines el primer i de més de 1.500 el

6 Vegeu més avall, l'addenda, on es descriu breument.

segon.⁷ Estimava aquesta obra immensa que li fornía una documentació preciosa i que ell veia que podia ajudar a millorar i enriquir amb les seves observacions i precisions, que van ser moltes. Fins al punt que això va contribuir que se n'edités un tercer volum de 634 pàgines.

En el treball de revisió d'epistolaris, cal destacar també l'obra impressionant que realitzà copiant i anotant l'epistolari de Mn. Patllari Currius, gran col·laborador de Claret en la seva etapa de Madrid, en què era confessor de la reina Isabel II.

També realitzà tasques de revisió a la primera gran biografia escrita pel P. Cristóbal Fernández, *El beato P. Antonio M. Claret*, la primera història documentada de la seva vida i de la seva obra.⁸ El P. Sidera es delia per poder-la millorar i completar amb les investigacions que ell havia fet.

Les darreres investigacions tenien com a objecte d'estudi la relació filial del P. Claret amb la seva mare. Gaudia pensant en la vocació de Claret jove: la veia com un camí amb zigues-zagues però mai no interromput, ni tan sols pels anys d'estudis a Barcelona.

Sempre va defensar la importància de l'estada de mossèn Claret al petit poble de Sant Joan d'Oló, etapa que considerava com a noviciat de la seva vocació missionera. Amb paciència fotocopià els *Diarios reservados* del P. Jaume Clotet i, cosa més meritòria encara, en féu una transcripció molt fidel i clara que fan més accessibles aquestes fonts d'informació imprescindibles.

I, val a dir-ho, no veia de bon ull el P. Josep Xifré Mussach, el cofundador sota el mandat del qual la Congregació claretiana experimentà un creixement notable. Tot i així, va col·laborar amb el seu germà, el P. Jaume Sidera, en la biografia que aquest segon tenia encomanada, fins al punt que el P. Jaume el considera també autor de la biografia publicada en tres volums.⁹ El P. Joan veia les rugositats evidents del P. Xifré, però no sempre valorava la seva grandesa i finesa espiritual.

Els treballs biogràfics no eren aliens a l'activitat investigadora del P. Joan. De fet, va elaborar biografies dels bisbes de Vic Pablo Jesús Corcuera Caserta i Lluçà Casadevall i Duran, així com també la del cofundador P. Domènec Fàbregas, del qual defensava la seva grandesa espiritual, i del P. Bernat Sala, monjo benedictí exclaustrat i germà del P. Esteve Sala, primer superior general de la Congregació.

Tampoc s'oblidà d'estudiar la vida de companys seus de la seva mateixa Cellera natal morts durant la Guerra Civil, i els dedicà sengles biografies, com ara la que el 1993 dedicà al claretí Ramon Novich.¹⁰

7 Els volums d'aquesta obra es poden consultar en línia a: <<https://www.cescvic.org/ca/epistolari-claretia-vol-i/>> [Consulta: agost de 2018].

8 L'obra del P. Fernández es pot consultar a: <<https://www.cescvic.org/ca/el-beato-padre-antonio-maria-claret/>> [Consulta: agost de 2018].

9 SIDERA PLANA, Jaume. *El P. Josep Xifré. Biografia del Cofundador y Tercer General de la Congregación de Misioneros Hijos del Inmaculado Corazón de María.*, 3 vols. Barcelona: Editorial Claret, 2014.

10 SIDERA PLANA, Joan. *Ramon Novich Rabionet: fill de la Cellera, testimoni de fe.* [La Cellera de Ter]: Consell Pastoral de la Parròquia de la Cellera de Ter, 1993, 63 p.

L'any 2013, en deixar Vic, el P. Joan deixava una obra feta que ha esdevingut un punt de referència per als investigadors que cada any visiten l'avui anomenat Arxiu Claret, continuador de l'antic Arxiu Pairal. Tanmateix, hi ha encara tot un bagatge, obra seva, que ha restat inèdit i que el P. Joan deixà a punt perquè altres investigadors el desenvolupessin. Aquests materials conformen actualment el fons P. Joan Sidera Plana de l'esmentat Arxiu Claret i estan pendents d'un estudi aprofundit. L'any 2018, el P. Severiano Blanco va elaborar-ne un primer inventari, revisat per l'arxiver Ricard Oliba. Aquesta documentació conté informació sobre el P. Claret, els cofundadors de la Congregació claretiana (Xifré, Sala, Vilaró, Fàbregas), la primera casa de Vic a l'antic convent de la Mercè, materials diversos de temàtica també diversa (sobre els bisbes Corcuera i Casadevall, la història de la Congregació, les missions dels claretians, l'espiritualitat claretiana, la província de Catalunya, la crònica de la casa de Vic, etc.). No hi manquen tampoc necrològiques i ressenyes de claretians. En aquesta documentació hi té un capítol a part el claretia P. Frederic Vila. Acaba tot aquest recull de documentació un nombre considerable de fitxers previs o posteriors als treballs o estudis esmentats, així com materials en suport informàtic.

Conclusió

El P. Joan Sidera dedicà 34 anys de la seva vida a l'Arxiu Pairal de Vic on, a banda de les tasques de manteniment de l'arxiu i d'atendre persones i grups, aprofundí en l'estudi del P. Claret i del seu context cultural, així com també en el coneixement de les persones amb les quals Claret es relacionà per motiu de les seves activitats pastorals i per raó de la fundació de la congregació claretiana.

Visità arxius a Vic mateix però també a Roma amb l'objecte de tenir a l'abast documentació i poder-la estudiar amb deteniment. Posà a l'abast de tothom les seves recerques mitjançant el butlletí *Arxiu Claret-Vic*, un veritable tresor d'informació per als estudiosos. També féu valuoses aportacions a l'*Espistolario Claretiano* i a l'epistolari de Patllari Currius, capellà nascut a Riudaura (Garrotxa) i estret col·laborador de Claret a Madrid, per posar dos il·lustratius exemples del treball constant i abnegat del P. Joan, que no abandonà fins poc abans de morir.

Certament, caldran uns estudis més aprofundits de la seva vida i de la seva obra per comprendre'n amb més exactitud el seu abast. Amb tot, el P. Joan era conscient, i així ho manifestava, que amb el temps, altres farien noves aportacions i ajudarien a aprofundir, matisar o, fins i tot, corregir algunes de les seves conclusions. Ho afirmava amb l'actitud generosa de qui cerca la veritat per damunt de tot, tal com s'escau a una actitud veritablement científica. Abans, però, caldrà que aquests estudiosos sàpiguen aprofitar-se dels treballs inèdits que el P. Sidera deixà a la seva disposició i amb total generositat, com era propi d'ell, a fi que en poguessin néixer noves aportacions.

La comarca de la Selva i el poble de la Cellera de Ter, en particular, tenen en el P. Joan Sidera Plana un altre personatge que els dóna a conèixer i que pot servir d'exemple pel seu treball, la seva tenacitat i la seva generositat.

Addenda

Dades biogràfiques del P. Joan Sidera Plana

Naixement i primers anys

Nascut el 8 de març de 1918 a la Cellera de Ter, comarca de la Selva i diòcesi de Girona.

PARES: Jaume i Margarida

Bateig, 11 de març de 1918.

Primera comunió, la va rebre com a viàtic als sis (?) anys

Confirmació, 2 de maig de 1923.

Recorregut missioner

Ingressà al seminari claretjà de Cervera 4 de juliol de 1927.

Inicià estudis a Barbastre i a Cervera, anys 1928-1933.

Noviciat a Vic, 14 d'agost de 1933.

Primera Professió a Vic, 15 d'agost 1934.

Professió Perpètua a Zafra, 25 d'abril de 1939.

Estudis a Zafra, anys 1938-1942.

Diaconat a Badajoz, 21 de març de 1942.

Presbiterat a Badajoz, 20 de juny de 1942.

Solsona, anys 1942-1945.

Formació universitària, 1945-1950.

Professor al Col·legi de Barcelona, anys 1950-1967

Professor a Cervera, anys 1967-1976.

Professor a Valls, anys 1976-1978.

Professor a la Conreria, Tiana, curs 1978-1979.

Responsable del Temple, Arxiu, Museu de Vic, 1979 -2013.

Comunitat Assistencial de Barcelona, 2013.

Defunció: 4 de febrer de 2018.

El butlletí *Arxiu Claret-Vic*¹¹

El P. Joan Sidera va crear un butlletí, molt modest de forma però riquíssim de continguts, fins al punt que, segons el P. Severiano Blanco, aquesta obra «és avui d'obligada consulta per a l'elaboració de tesis i tesines o de qualsevol estudi seriós sobre el missioner popular de Catalunya».

Aquesta publicació tenia periodicitat mensual i el mateix P. Joan en manifestava els objectius: «Donar a conèixer documents, notícies històriques, petits estudis, notes d'actualitat i comentaris: tot relacionat preferentment amb la figura i l'obra de Sant Antoni Maria Claret ... els nostres fins apunten a posar en circulació els documents que encara resten inèdits en els armaris del nostre Arxiu i les noves troballes que es vagin realitzant... els assumptes de caràcter local, l'època de Mossèn Anton Claret missioner per Catalunya, tindran prevalença, per raó de tenir més properes les fonts d'informació.» Aquesta publicació s'inicià l'octubre de 1985 i es tancà el juliol de 1994. Consta dels corresponents índexs i està distribuïda en 4 volums. Conté tota mena de curiositats i d'anotacions crítiques a dades de la biografia claretiana d'ús corrent. En menor quantitat, també s'hi poden trobar alguns articles sobre altres èpoques de la vida de Claret i sobre els primers passos de la seva Congregació de Missioners. Amb posterioritat, altres investigadors han realitzat tres índexs de l'obra a partir dels que el mateix P. Joan havia elaborat: un de caràcter temàtic-topogràfic (cada nom amb els articles o documents de què consta), un altre de noms de persones, i un tercer de topònims. Cal dir també que la majoria dels articles són obra del P. Joan Sidera i en alguns casos escadussers, d'altres autors.

Opuscles

SIDERA PLANA, JOAN. *El primer libro claretiano: El Camí Dret, edició de 1843*. Vic: [e. a.], 1993.

SIDERA PLANA, JOAN. *Claret y Vic-Sant Antoni Mª Claret a la Catedral*. Vic: [e. a.], 1997.

Articles a *Studia Claretiana*¹²

SIDERA PLANA, JOAN. «Font-froide: la habitación en la que murió San Antonio María Claret». *Studia Claretiana*, 8 (1990), p.59-65.

SIDERA PLANA, JOAN. «Letras Testimoniales del Padre Manuel Subirana». *Studia Claretiana*, 8 (1990), p.69-71.

SIDERA PLANA, JOAN. «Historia del "Camí Dret" en los ocho primeros años de existencia (1843-1850) – sesquicentenario de la primera edición (continuará)». *Studia Claretiana*, 12 (1994), p.57-120.

11 Podeu consultar íntegrament els continguts d'aquest butlletí a: <<https://www.cescvic.org/ca/arxiu-claret-vic-presentacio/>> [Consulta: agost de 2018].

12 Els articles de la revista *Studia Claretiana* es poden consultar al catàleg de l'Arxiu Claret: <<https://arxiuclaret.cescvic.org/opac/index.php>> [Consulta: agost de 2018].

- SIDERA PLANA, Joan. «Historia del “Camí Dret” en los ocho primeros años de existencia (1843-1850) – Sesquicentenario de la primera edición (continuación)». *Studia Claretiana*, 13 (1995), p. 17-76
- SIDERA PLANA, Joan. «Los cuatro reos de Villafranca». *Studia Claretiana*, 18 (2000), p. 97-110.
- SIDERA PLANA, Joan. «La familia de San Antonio María Claret ». *Studia Claretiana*, 24 (2008-2009), p. 11-48.
- SIDERA PLANA, Joan. «Claret y Coll: dos santos». *Studia Claretiana*, 25 (2010), p. 60-92.
- SIDERA PLANA, Joan. «Mosén Anton Claret, regente de la parroquia de San Martín de Viladrau». *Studia Claretiana*, 26 (2011), pp.87-118.
- SIDERA PLANA, Joan. «Josefa Clará, madre de S. Antonio Mª Claret». *Studia Claretiana*, 29 (2014), pp.135-140.
- SIDERA PLANA, Joan. «Claret, seminarista fracasado». *Studia Claretiana*, 29 (2014), pp.141-146.
- SIDERA PLANA, Joan. «Posible fuente del tema de la plática de Fundación». *Studia Claretiana*, 30 (2015), pp.237-244.
- SIDERA PLANA, Joan. «La Jaculatoria: “Oh Dulce Corazón de María, sed la salvación mía”». *Studia Claretiana*, 30 (2015), pp.245-254.